Sri H. SIDDAVEERAPPA.—Sir, may I expect an answer from the Leader of the House on the point I have raised ? Since it involves public finances, I would like to know, whether there is any invitation in this behalf or whether there is any commitment on the public funds.

ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವಪ್ಪ ಪಾಟೀಲ್.—ಅದು 10-30ಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತೋ, 12-30 ಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತೋ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.–ಅದು ಡಿಸ್‌ಅಲೋ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಉತ್ತರ ಕಳಿಹಿಸುತ್ತದೆ.

Sri VEERENDRA PATIL.—The hon. Member has asked for certain information. It is true that two of our Ministers are going abroad shortly. But I do not know the details whether they are going in delegation or they are going on the invitation of the Governments of the countries. If the hon. Member puts a short notice question I will answer and I do not want to withhold and information. If the Member Straightaway puts a question any expects an answer forthwith from the Government, it is not possible. Therefore, Let him put a short notice question, I am here to answer it.

ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವಪ್ಪ ಪಾಟೀಲ್.—ಸ್ವಾಮಿ, ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹತ್ತೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಅದಕ್ಕೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

Collection of Land Revenue in some Towns in Mysore State

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಎ. ಚನ್ನೇಗೌಡ (ಅರಕಲಗೂಡು).—ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು 14ನೇ ತಾರೀಖಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಲಿಂಗ್ ಅಟೆನ್‌ಶನ್ ನೋಟೀಸು ಕಳಿಸಿದ್ದೆ. ಪಾಂಡವಪುರ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರೆವೆನ್ಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಾಲಿಂಗ್ ಅಟೆನ್‌ಶನ್ ನೋಟೀಸು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯೇಟಿನಿಂದ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅದು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ. Since the matter is not of recent occurrence and important, it is not allowed.

ಇವರು ಈ ರೀತಿ ಮಕ್ಕಿಕಾಮಕ್ಕಿ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದರೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡಿದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕಂದಾಯ, ನೀರಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೋಟೀಸ್ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಜನರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ, ಪಾತ್ರೆ ಪಾದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಲೂಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇಂಪೋರ್ಟೆನ್ಸ್ ಏನು ಇರಬೇಕು ! ಇವರು ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಿಕಾಮಕ್ಕಿ ಬರೆದು ನಮ್ಮ ಬಾಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿದರೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಅದಕ್ಕೆ ತಾವು ಉತ್ತವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

Suspension of a member on 19-8-1969

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್.—ಸ್ವಾಮಿ, 307 ಪ್ರೊವಿಸೊ ಪ್ರಕಾರ, ನಾನು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಂಜೇಗೌಡರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಟಿ. ಆರ್. ಶಾಮಣ್ಣನವರು ಸೇರಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನೆ ದಿವಸ ಬಿಸಿ ವಾತಾವರಣ ನಡೆದು ಈ ಮನೆಯ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದಂತಹ ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರವರನ್ನು ಈ ಮನೆಯಿಂದ ಈ ಸೆಶನ್ ನಡೆಯುವವರೆಗೆ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಾಯಿಸ್ ಓಟಿಂದ ಎಸ್ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು. ಡಿವಿಜನ್ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಡಿವಿಜನ್ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಸ್ಪೀಕರ್ ಅದನ್ನು ಅಡ್ಮಿಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇನ್ನೂ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿಲ್ಲ.

Sri K. H. PATIL (Hubli).—As per rule 67 I sent a call attention notice some days back which has not received the attention of the Hon. Speaker. The other call attention notices from some other members have already been placed here. My call attention notice regarding the educational institution at Lokapur may kindly be attended to immediately.

My another submission is that whenever a hot conversation is going on here, the proceedings will not be properly recorded. For instance, when I and other Hon. Members demanded poll yesterday when the Hon. Chief Minister moved a motion for suspension of the Hon, Member Sri Vatal Nagaraj, that part of the proceedings has not appeared in the proceedings, some interruption was there. The Presiding Officer was interrupting the proceedings. It should not happen. The custodian of the proceedings is the Secretary.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—The proceedings will not be interrupted by the Presiding Officer.

Sri K. H. PATIL.—The presiding Authority had ordered that certain portion of the proceedings should not be recorded on the ground that certain words uttered were not proper. He cannot stop that from going on record; and everything should be recorded.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—It will be considered.

Sri S. S. ARAKERI (Ballolli).—I have sent 3 calling attention notices. It is already five days over. They have not been included in the agenda so far.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನಾನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎನ್. ನಂಜೇಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ರೂಲ್ 312ರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಸಭೆಯ ಗಮನವನ್ನು ಬಾರೀ ವಿಷಾದದಿಂದ ಈ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು ನೋಟೀಸು ಕಳಿಸಿದ್ದೆ. ಅದಾದರೂ ನಿನ್ನೆ ನಡೆದಂತಹ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಸಭೆಯ ಗಮನವನ್ನು ಬಹಳ ವಿಷಾದದಿಂದ ಸೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಸೂಚ್ಯ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ.

Sri K. H. SRINIVAS.—I am on a point of order. As per Rule 312 of the Rules of Procedure, a member should speak on the issue contained in the notice given to the Secretary only after it is admitted and included in the Agenda. I am not aware that it is included in the Agenda. I think permission may not be given as per this rule.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—The hon. Member is bringing in a new principle. We have been discussing such things all along. I have got every right.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I uphold the point of order of Sri Srinivas.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—I have sent a notice to the Hon. Speaker and I have discussed it with him in his chamber for quite a long time and I have convinced him. Therefore, I have every right to

raise this issue now and I suppose I have been permitted to say something on this if I am not misusing the authority.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I am not permitting.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—What prevents me from saying it ?

Mr. DEPUTY SPEAKER.—Everything has been discussed now. My observation in respect of the notice of Sri M. S. Krishnan applies equally to the hon. Member's notice also because that has been referred to already by Sri M. S. Krishnan.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—That is not my notice. I have given one notice independently. I am speaking on the notice submitted today. My notice is altogether different. The Hon. Deputy Speaker has not looked into it.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ತಾವು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ನೋಟೀಸು ಇಲ್ಲಿದೆ.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—I have given notice under Rule 312 and stated therein that Rule 310 was grossly violated by the adjournment of the House yesterday. ನಿನ್ನೆಯ ದಿವಸ ತಾವು ಆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I have seen it.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—Public money was wasted yesterday. We are spending Rs. 25,000 for each day of the Assembly meetings. When the Rule is grossly violated, should I not raise a point of order ? I would have raised the point of order yesterday itself when the Speaker adjourned the House. Since he abruptly adjourned the House and left. I could not raise the point of order yesterday. So I am taking the earliest opportunity soon after the question Hour to bring that violation to the notice of the House. I am rising in my place often and often. I have been trying to catch the eye of the Deputy Speaker.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—If it is a point of order, I will certainly allow it.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—It is almost a point of order. I am taking the earliest opportunity to bring the matter to the notice of the House.

Sri H. M. CHANNABASAPPA.—We would like to know what exactly is the order of the Speaker on the motion tabled by him ?

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—Is any order passed ?

Mr. DEPUTY SPEAKER.—It is admitted. Since the hon. Member has sent a number of notices, I do not know to which notice he is referring.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—I have sent only one notice under Rule 312.

Sri K. H. SRINIVASA.—A matter under Rule 312 can be raised only at the end of the day and not in the middle.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಂಜೇಗೌಡರು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಬೇಕು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಈ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪಾಯಿಂಟನ್ನು ರೈಜ್ ಮಾಡಿ.

Sri H. M. CHANNABASAPPA.—You stated that you have admitted.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—One notice of his, is admitted. In fact, I was present when Sri Nanje Gowda presented that notice.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಎನ್. ನಂಜೇಗೌಡ.—ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅವರ ಚೇಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಈಗ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ರೈಜ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಅವರಿಗೆ ಇದೆ.

I have discussed the matter fully with the Speaker. I have come to some kind of conclusion. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಹೆಸರು ಇಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕ ಔಚಿತ್ಯ ಇದೆಯೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅದಕೋಸ್ಕರವೇ ಅವರು ಈಗ ಅವರ ಛೇಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—Hon. Member should not cast aspersions on the Chair. It is too much. He cannot say anything and everything that comes up to his mind. The hon. member must have some patience. He should take the permission of the Chair beforehand and then make his observations.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—I have to raise this matter at the earliest opportunity. So I am pressing it.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I will permit the hon. Member to raise it. He must have some patience while submitting his views on the floor of the House, and should not lose his patience.

† ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎನ್. ನಂಜೇಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, 312ನೇ ರೂಲ್ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರೀ ವಿಷಾದದಿಂದ ಈ ಸಭೆಯ ಗಮನವನ್ನು ನಿನ್ನೆ ನಡೆದಂತಹ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. 310ನೇ ರೂಲ್ ಏನಿದೆ ಅದು ನಿನ್ನೆ ದಿವಸ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡುವ ಮುಖಾಂತರ ವೈಲೇಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸಭೆಯ ಕಾಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಹಣವನ್ನು ನಷ್ಟ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಂಗತಿ ಇದು ಎಂದು ನಾನು ಬಹಳ ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನೆಯ ದಿವಸ ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಸಭಾನಾಯಕರು ಈ ಸಭೆಯ ಒಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಿಂದ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಆ ಸೂಚನೆ ಅಂಗೀಕಾರವಾದಮೇಲೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ರೂಲ್ 312ರ ಪ್ರಕಾರ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆ ಮಾಮೂಲಾಗಿ ನಿನ್ನೆಯದಿವಸ 7 ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ರೀತಿ ಅವರು ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನಂತ ಅಧಿಕಾರಗಳು ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೇವ್ ಡಿಸ್‌ಆರ್ಡರ್ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನಿನ್ನೆಯ ದಿವಸ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದಾಗ ಗ್ರೇವ್ ಡಿಸ್‌ಆರ್ಡರ್ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಭಾನಾಯಕರು ಈ ಸಭೆಯ ಒಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಅಂಗೀಕಾರವಾಯಿತು. ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೋ ಅದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಒಂದು ಸೂಚನೆ ಅಂಗೀಕಾರವಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಕೊಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಈ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ಈ ಸಭೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಸಹಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಸದಸ್ಯರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನೆಯ ದಿವಸ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮುಂದೂಡಿದಾಗ ಈ ಸಭೆ ಯಾವ ಗ್ರೇವ್ ಡಿಸ್‌ಆರ್ಡರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನೆಯದಿವಸ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಭೆಯ ಒಂದು ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಂದಂತಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನಿನ್ನೆ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದ್ದು ಉಚಿತವೇ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾರೂ ಕೂಡ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಡಿ ಎಂದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರೆ ಸದಸ್ಯರು ಯಾರು ಕೂಡ ಕೈಕೈ ಮಿಲಾಯಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಯಾರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಯಾವ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದ್ದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಕಾಲವ್ಯಯ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ವ್ಯಥಾ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಜನತೆ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸೂಚನೆಗೆ ನಾನು ಕೂಡ ಸಹಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. 1965ರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಿಂದ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿದಾಗ, ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಮೇಲೆ ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಸಸ್ಪೆನ್‌ಷನ್ ಆರ್ಡರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ರೆಕಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಸಹ ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆ. ಅದು ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಮರೆತು ಬಿಡುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಯಮಾವಳಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಭಂಗ ಬರದಂತೆ ನಡೆಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಸಭೆಯನ್ನು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದೂಡಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದೆಂದು ಈ ಸೂಚ್ಯಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಈ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ತಮ್ಮನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

3–00 P.M.

† Sri H. M. CHANNABASAPPA.—I have submitted an adjournment motion which is more or less same as the one given notice of by my freind. It relates to a matter of urgent public importance, namely, gross violation of the rules of Procedure in adjourning the House abruptly. The purport of the motion is this: that the decision taken by the Hon. Speaker of the House to straightaway adjourn the House without giving any reason whatsoever, amounts to gross violation of rule 310.

Rule 310 says:

> "In the case of grave disorder arising in the Assembly, the Speaker, may if he thinks it necessary to do so, adjourn the Assembly or suspend any sitting for a time to be named by him."

Yesterday when the Speaker adjourned the House for today, he did not mention any reason whatsoever. It is understandable how the Speaker, without powers can straightaway adjourn the House because it did not suit him to continue the House. We have got to consider the background for the adjournment.

In recent times, which is within your knowledge, rulings of Speakers have created anomalous position in the country. I may recall to your memory the abrupt adjournments made by the Speaker of the Punjab Assembly, the Speaker of the West Bengal Assembly and the subsequent rulings of the High Courts on these. It is our earnest desire that Speakers should not consider themselves unassailable. Speaker can function only within the limited scope enshrined in the Rules of

(SRI H. M. CHANNABASAPPA)

Procedure. Speakers' rulings should always be within the bounds of Rules of Procedure and not outside the Rules of Procedure. The Speaker is well within his bounds if he adjourns the House for reasons specified in rule 310. Yesterday, as you were also witnessing, the question of expelling one of the members was under consideration. At the time when the Speaker named him, a resolution was moved by the Leader of the House and subsequently the Speaker announced his decision and left the House for about half hour. I do not know why. The rules are clear on this point. In the matter of enforcing discipline in the House, the Speaker has all powers under the rules. When he has all powers, it has become the fashion nowadays, I do not know whether this is limited to this House or whether it is there in other Houses also,—to take to unconstitutional methods to resolve issues that may arise from time to time. Yesterday during the deliberations, the Speaker was pleased to observe :

> "Is there nobody here to advise the hon. member who is under orders of expulsion."

I call it now unconstitutional. The Speaker is bound to carry out the business of the House and under Rules of Procedure he has ample powers and the statements made by the Speaker will be having far reaching effect. Every member of this House is equal in status and knowledge, and functions with a sense of responsibility. So much so, when the Speaker has passed an order that a member should withdraw, it is un-understandable how he can make an appeal to any members on this side to give an advice to the member. Supposing that member were to say, "I know my responsibility ; it is none of your business." It will only bring about discord between two members. I can understand the Speaker doing anything outside the House, but it is not correct to do so in the House and it is unconstitutional that the Speaker should make such an appeal. I do not want to explain it further. When the Speaker declared his decision for the expulsion of the hon. Member, Sri K. H. Patil and a number of other members did demand for division and the Speaker had not even the patience to hear them. He announced adjournment and simply left the House. I do not know whether it amounts to breach of privilege. Every member of this House has the right to demand poll on a matter which is decided by the Speaker on mere voice vote. If such a privilege is denied, I do not know if this may not amount to a serious miscarriage of justice. Justice not only should be done by the Speaker but it should also appear that justice is done by him. Now it is for the Speaker to explain to this House why exactly he adjourned the House for a second time without assigning any reason whatsoever. It was his duty to enforce his own order.

We are here as responsible members of this House to help the Speaker and the Government in the due discharge of their duties in

accordance with law. I do not think any responsible member of this House would object or come in the way of the Government functioning according to rule of law or in the way of the Speaker enforcing his decisions as per the Rules of Procedure. Instead of exercising the authority which this House has given to him under the Rules of Procedure, the Speaker in my humble opinion shirked his responsibility in discharging his duties as Speaker and tried to take recourse to unconstitutional methods to resolve such issues, and later on when even that did not pay, he adjourned the House abruptly and went away. Is that fair? Are we fair to the electorate who have sent us here and is it a fair decision for the members of this House? If any member commits breach of privilege or breach of a rule, it is viewed seriously and when the Speaker himself breaks the law or violates the law or misuses the law or either over-exercises or under-exercises his power, it is not legally correct. He has under-exercised his authority in not enforcing the decision that this House took in pursuance of the motion moved by the Leader of the House. This House passed the motion of the Leader the House. Then what prevented him from enforcing it? Why did he not pursue the matter and take action as per the Rules? It is dereliction of duty on the part of the Speaker, if I may put it, to have shirked his responsibility to take action under the provisions of the Rules with the result the poor man's money is being spent wastefully by this House. What is it that we transacted yesterday? Probably the whole day must have cost a lakh of rupees to the State Exchequer. We transacted practically nothing—all on account of what? On account of the non-exercise of the powers that vested with the Speaker. If the Speaker had exercised his authority in the manner in which he is required to do, probably all these things in my humble opinion would not have happened. Apart from the expenditure to the State's Exchequer, what an amount of embarrassment was caused to us by calling upon us to appeal to the member to abide by the decision of the Speaker and that if he were not abide by it, certain consequences would follow. It cannot be disputed that it will bring about strained feelings between the members concerned. Under what provision of the Rules of Procedure or of the Constitution is it said that the Speaker shall appeal to resolve the issues which he can settle under the powers vested in him?

Now I would read out the relevant portion from May's Parliamentary Practice :

> "A member who is suspended from the service of the House must forthwith withdraw from the House. If he does not comply with that direction, the Speaker orders the Seargent-at-Arms to see that he is not allowed to enter the House for the remainder of the session."

This is the practice that is prevailing all over and if new practices are brought into force it would be difficult to say whether this democracy goes. Immediately the decision was announced, it was the duty of

(SRI H. M. CHANNABASAPPA)

the Speaker to call upon the member to withdraw. Did he do so? No. It is on record. The Chair may send for it and see. No direction was given to the member by the Speaker to withdraw in pursuance of the decision taken by this House. Without giving any direction, he abruptly said, "I adjourn the House". Now, I ask what are the powers under which the Speaker adjourned the House. For what purpose did he adjourn the House? If this kind of a thing were to repeat itself, it will entail very great danger to democracy. Not only that, but our democracy itself will become a laughing stock in the eyes of the public. I am, therefore, not able to explain this attitude on the part of the Speaker. It is, however, not my intention to pass any reflection on the conduct of the Speaker. My submission is that it is a dereliction of duty on the part of the Speaker.

SRI K. PUTTASWAMY (Minister for Law, Labour and Parliamentary Affairs).—Sir, I rise on a point of order. I have been listening to the speech of the hon. Member Sri Channabasappa. Possibly this is a speech which one can make about the Speaker when there is a resolution for the removal of the Speaker or the Deputy Speaker. Under the cover of raising a point under Rule 312 the scope of discussion is being enlarged I do not think the Chair can permit the hon. Member to speak at length on this matter which would cast reflections on the Hon'ble Speaker even though the hon. Member was euphemistically saying that it was not his intention to cast any reflection on the Hon. Speaker.

SRI H. SIDDAVEERAPPA.—Without actually moving a vote of no-confidence against the Speaker there is ample provision under the Rules.........

SRI K. PUTTASWAMY.—Can the hon. Member cite the rule?

SRI H. SIDDAVEERAPPA.—Please see Rule 310.

I can show you from Authorities wherein they say that:

> "Without bringing a motion of no-confidence or short of taking action against the Presiding Officer guilty of unparliamentary conduct, the question has sometimes been raised as to what steps can be taken against the Speaker if he is guilty of unparliamentary conduct or misconduct in the discharge of his duties. So far as the House of Commons is concerned, there is no specific provision, but the House has the inherent right to take any action it likes against its own members including the Speaker, and as it will appear later, it has exercised such a right. In India, however, the matter is set at rest by the Constitution......"

MR. DEPUTY SPEAKER.—There is no misconduct on the part of the Speaker. The hon. Member Sri Channabasappa only questioned the

adjournment of the House yesterday by the Speaker. So where is the question of misconduct ?

Sri H. SIDDAVEERAPPA.—I am only replying to the point of order raised by the Hon. Minister for Parliamentary Affairs wherein he said that unless there is a motion of no-confidence against the Speaker, all these things cannot come in here. I will point out only one sentence from this authority: where it is alleged that the Speaker is guilty of unparliamentary conduct or misconduct in the discharge of his duties, two courses are open to the House: (i) to disapprove of the action of the Speaker if it is not proposed to remove him, or (ii) to remove him from office.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—That is all together a different case.

Sri K. PUTTASWAMY.—Sir, I have raised my point of order in all seriousness. I am sure you have heard what the hon. Member Sri Channabasappa has said. That amounts to reflection on the conduct of the Speaker. Such a speech is permissible only when there is a proper resolution under Chapter XVIII. So I want a ruling on that point.

Sri H. M. CHANNABASAPPA.—I would like to say a word on the point of order raised by the Hon. Minister for Parliamentary Affairs.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—That is not necessary. If the hon. Member wants to say anything against the Speaker, there is certain procedure to be followed. Hon. Member has not given notice of a resolution against the Speaker. He has only questioned the adjournment of the House yesterday by the Speaker.

Sri K. H. PATIL.—Before you give your ruling, I want to make a submission and I would refer you to page 253 of Parliamentary Procedure in India by Mukherjee wherein it is stated that the Speaker will not give a decision on constitutional questions or questions of law that may be raised in the House. The Hon. Minister for Parliamentary Affairs has raised a constitutional point that unless there is a motion under the Constitution for removal of the Speaker, the hon. member Sri Channabasappa cannot make his speech.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—What the Hon. Minister for Parliamentary Affairs said is that the conduct of the Speaker can be questioned only on a resolution for removal of the Speaker.

Sri K. H. PATIL.—It is not our intention to ask for removal of the Speaker, but the Government is driving us to bring in a resolution of no-confidence against the Speaker. At this stage my humble submission is that since some constitutional points have been raised by the Hon. Minister for Parliamentary Affairs and by the hon. member Sri Siddaveerappa, they can be decided only after seeking clarification from the Advocate General. It is the right of the House to get the clarification form the Advocate General.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—There is a clear provision in the Rules that the conduct of the Sepeaker cannot be called into question, except on a resolution. Here the notice sent is only about the adjournment of the House yesterday by the Speaker.

Sri K. H. PATIL.—But the hon. Member Sri Siddaveerappa and the Hon. Parliamentary Affairs Minister have raised constitutional points which have got to be clarified by the Advocate General.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—We are not going to discuss any other point than the one raised by the hon. Member Sri Channabasappa in his notice.

Sri K. H. PATIL.—Since the point was raised by the Hon. Minister for Parliamentary Affairs if you give a ruling without getting clarification from the Advocate General it may be applicable to me also. I am here to safeguard my personal rights and my privileges as a member of the House. In this connection the authority is very clear that "the Speaker will not give a decision upon a constitutional question nor decide a question of law though the same may be raised on a point of order or privilege." The question arose in West Bengal.........

Mr. DEPUTY SPEAKER.—That was on a different matter.

Sri K. H. PATIL.—But the principle involved is the same.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—It is not the same.

Sri K. PUTTASWAMY.—May I say I do not want a ruling on the constitutional point but only on a procedural point.

Sri H. N. NANJE GOWDA (Arkalgud).—The Hon. Minister for Parliamentary Affairs cannot misinterpret the rules.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—He is not misinterpreting.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—Chapter XVIII and article 179 ought to be read together. We are not here speaking for removal of the Speaker from office. What we want to say is that the action of the Speaker yesterday was in gross violation of rule 310 and we want to point out what he should have done. We want to say that he shirked his responsibility under rule 310. We are well within the jurisdiction in saying that and therefore the point of order raised by the Hon. Minister for Parliamentary Affairs has no place.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—There is no force in the point of order.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—I am saying that there is no point in the point of order raised by the Hon. Minister for Parliamentary Affairs.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—The hon. Member cannot say that. What he said is that all the things mentioned by the hon. Member Sri Channabasappa do not come under the notice sent by him.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—The Hon. Parliamentary Affairs Minister failed to show to this House under what rule or practice we cannot question the unlawful action of the Speaker.

MR. DEPUTY SPEAKER.—We have sufficiently discussed this point. There is no need at this stage for the hon. Member Sri Channabasappa to speak further.

3-30 P.M.

SRI H. M. CHANNABASAPPA.—Sir, I am sorry that the Hon. Minister for Parliamentary Affairs is on wrong premises. If it is his intention that we should bring in a 'no confidence' motion against the Speaker, he is provoking us to do so. We are here to set matters right and lead the way for a good understanding and better administration of the business of the House. Unfortunately, the Minister for Parliamentary Affairs tries to attribute motives where there are no motives and provoke us to bring in a 'no-confidence' motion against the Speaker. I am sorry, he is aiming at it.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ.—ಶ್ರೀಮಾನ್ ಚನ್ನಬಸಪ್ಪನವರನ್ನು ಕೆಣಕುವುದು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಅಳಿಯ ಅಲ್ಲ, ಮಗಳ ಗಂಡ ಎಂದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಲ್ಲಿ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ವಾದಮಾಡಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಗಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪ್ರೊವಿಷನ್ ಇದೆ. ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ 14 ದಿವಸಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ ನೋಟೀಸು ಕೊಡಬೇಕು ಮುಂತಾದ ಸೂಚನೆಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

SRI H. M. CHANNABASAPPA.—Sir, it is uncharitable on the part of the Minister for Parliamentary Affairs who happens to be a very old friend of mine to say so. I do not want to offend him. I only say, he is ill-informed. If it is the view of the Hon. Minister that questioning the legality or otherwise of the action taken by the Speaker amounts to 'no-confidence' motion, I am sorry he is on wrong premises. I am questioning the right of the Speaker in adjourning the House. What right had he to adjourn the House? The only circumstances in which the Speaker can adjourn the House is whenever there is grave disorder and pandemonium, and the Speaker cannot arrogate to himself the responsibility for doing away with the business of the House whenever he likes and starting the business whenever he likes. He will also appreciate the High Court decision in Punjab Speaker's case and West Bengal Speaker's case that the powers of the Speaker are very much limited and he has to function only within that limited scope. It is in these terms that I question the right of the Speaker. He was not within his bounds when he said "I adjourn the House", that too when the House took a decision that the hon. member be suspended for the whole duration of the Session. It was his business to carry out the mandate of the Assembly. Instead of that, what is the procedure he adopted? He shirked his responsibility, and I might say that he is alone responsible for the disorder. It is therefore with a view to correct the procedure and also to make the Speaker alive to his responsibility that I am raising this point, and not with a view to remove him as alleged by the Hon. Minister for Parliamentary Affairs. It is uncharitable on his part to have so alleged. He should know that I am capable of getting 40 members' support to bring in a 'no-confidence' motion. If

(SRI H. M. CHANNABASAPPA)

he thinks that I am incapab'e of getting 40 members' support, I am sorry he is misguided. It is not our intention to do so. The Speaker must function within his bounds. The business of the House must be carried on with dignity and docorum, and we are second to none in respecting the in dignity and decorum of the House. We are second to none in assisting the Speaker in maintaining the dignity and decorum of the House. But, proper atmosphere must be created to demand support from every section of the House. I did tell him this morning that much of the situation that arose in this House—grave disorder—was not the making of the members of this House, but it was the making of the Speaker himself. Therefore, we are all making a constructive suggession. I humbly appeal to him not to resort to extra exercise of power—he should not under-exercise his power—he should exercise his powers in accordance with the rule of law and also see that justice is not only done, but the people must understand that justice is being done. Then alone the Speaker can function effectively holding the balance on all sides. It is only with that constructive view—not destructive one—that I have brought this matter.

SRI K. PUTTASWAMY.—Sir, I have not much to add to what has already been discussed. I only submit for your consideration Rule 14 of the Rules of Procedure and Conduct of Business. It makes very clear that the Speaker has the right to determine when the Assembly should commence and when it should conclude. It reads thus :

> "The Assembly shall commence and conclude at such time as the Speaker may from time to time direct."

The Hon. Speaker yesterday directed that the Assembly may meet today at 1-00 P.M. instead of reassembling yesterday after he adjourned the House. Therefore, there is nothing inappropriate about the way in which the Speaker has adjourned the House. Rule 14 gives him ample powers and I do not think that we will be in order in questioning the right of the Speaker.

SRI H. M. CHANNABASAPPA.—Sir, clever lawyer as he is, the Hon. Minister has tried to convince under Rule 14. Rule 14 relates to the commencement of the Session, and Rule 310 relates to adjournment of the House in case disorder and things of the kind take place. It is not as though I am ignorant of Rule 14. Rules 14 and 15 deal with the powers of the Speaker at the commecement of the Assembly. We are in the thick of the business and during the course of the business, if a situation arises when the Speaker has to adjourn the House temporarily for any special reason, the special reason shall only be when there is grave disorder and pandemonium prevailing in the House. There was no pandemonium ; there was nothing wrong in the House. Under such circumstances, he had no right to adjourn the House.

Sri K. PUTTASWAMY.—The Speaker has not adjourned the House in exercise of the power conferred on him under Rule 310, but he has adjourned the House under Rule 14.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—Sir, please refer to Chapter IV— Arrangement of Business and List of Business. I request the Hon. Minister for Parliamentary Affairs only to enlighten us, but not to misguide us.

Sri K. PUTTASWAMY.—Sir, I refute that allegation. Hon. member has been repeatedly saying that I am trying to mislead the House. I can only submit whatever I know. If he feels that such a thing amounts to misguiding, he is entitled to have that opinion.

Sri K. H. PATIL.—Sir, may I draw the attention of the Hon. Minister for Parliamentary Affairs, who has got profound knowledge of parliamentary affairs, that Rule 14 only speaks about the commencement and ending of the business of the House ? In between, there cannot be any adjournment when the agenda is there. I do agree that the Speaker has a right under Rule 14 to adjourn the House. He can say that at Twelve the House will commence and at Seven the House will close. I do not question that right of the Speaker. But I would only like to assist or enlighten the Hon. Parliamentary Affairs Minister that adjournment is not the normal duty, but it has to be done under special circumstances. The Speaker, as custodian of this House, should understand that a situation has arisen in this House when no business can be transacted, then only he can adjourn the House or the Speaker should take into confidence the House which is the supreme authority, to adjourn the House at any time. But yesterday neither the Hon. Speaker brought it to the notice of the House by way of a motion for adjournment, etc., nor did he followed the rules. If the proceedings are looked into, I think, nowhere the Speaker has made it clear that the House has become uncontrollable or that the House was in disorder. The Hon. Speaker only said that four or five members approached him and requested for adjournment of the House and therefore he is adjourning the House. The Speaker cannot adjourn the House even if a good number of members approach him to do so. Therefore under these circumstances the adjournment that was made, cannot, by any stretch of imagination, be construed as an action under rule 14 of the rules of procedure. I humbly request the Hon. Minister for Parliamentary Affairs to enlighten the House once again by his profound knowledge and help us to come to a proper understanding.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—The matter has been thorougheydiscussed. I will give my ruling. Hon. member Sri .I. M. Channabasappa has given an adjournment motion on the situation arising out of the adjournment of the House yesterday on account of certian disturbances. Hon. Member Sri H. N. Nanje Gowda also wants to raise the same matter. I have heard the hon. Members at great length. I do agree with the hon. Members that rules should be enforced, and while enforcing the rules the Speaker must also follow certain procedure. But yesterday, as all the

(MR. DEPUTY SPEAKER)

hon. Members know, since the House was not in order, the Hon. Speaker adjourned the House. There is also provision under the Rules of Procedure that the Speaker could adjourn the House under special circumstanecs.

Sri H. M. CHANNABASAPPA —The House was not in order in the sense that the Member who ordered to be out, did not go out. So on that premises I see the House was not in order. But it was the duty of the hon. Speaker to bring the House into order by enforcing the rules of procedure.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I do agree with the hon. Members that rules should be enforced. But how to enforce the rules is a different thing. I may bring to the notice of the hon. Members that even in the last Presiding Officers' Conference held at Trivandrum there was a lengthy discussion on this point and thereafter it was resolved that whenever the Speaker wants to enforce the rules, the Speaker must think over it and then enforce the rules.

Therefore under special circumstances the Hon. Speaker adjourned the House yesterday. There was no misconduct or anything. All the hon. Members also know that the conduct of the Speaker cannot be called into question except on a resolution for the removal of the Speaker. Under these circumstanees, I am unable to admit the notices given by hon. Members and the notices are therefore disallowed.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ನಾಗಪ್ಪ. (ರಾಯಚೂರು).—ರೂಲ್ 312ರ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ಒಂದು ಮೋಷನ್‌ನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅದು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ನಾಗರಾಜ್‌ರವರ ಸಸ್‌ಪೆನ್‌ಷನ್ ವಿಷಯ ಆದರೂ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೋಷನ್ ಪ್ರಕಾರ................

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಅದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ, ನಾಳೆ ನೋಡೋಣ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ನಾಗಪ್ಪ.—ನಾಳೆ ನೋಡೋಣ ಅನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ (ಸೊರಬ).—ನಾನು ಒಂದು ಮೋಷನ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. It is in respect of sub-clause (2) of Rule 309 of the Rules of Procedure. In respect of the procedure followed by the hon. Speaker, I have addressed a letter to the hon. Speaker. I request the Chair, after the hon. Member Sri Nagappa expresses his views, I may also be kindly permitted to say a few words.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ನಾಗಪ್ಪ.—ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಎತ್ತಿದಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಷ್ಟೆ. ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರು ಏನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಅದರ ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿಂತಿಲ್ಲ. ನಾಗರಾಜರು ತಪ್ಪನ್ನು ಕಾಯಿದೆ ಅಥವಾ ರೂಲ್‌ಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಕಾಯಿದೆ ಅಥವಾ ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರವೇ ಅವರನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ. ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜರು ರೂಲ್ ವಯಲೇಟ್ ಮಾಡಿದರು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಈ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಲೀಡರ್ ಆಫ್ ದಿ ಹೌಸ್ ಅಂದರೆ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅವರನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ರೂಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಪ್ರಕಾರವೇ ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರೂಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಪ್ರಕಾರ ಮೋಷನ್ ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತು

ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವೀಗ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನೀಗ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿನ್ನೆ ನಡೆದಂತಹ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನೆ ಏನು ನಡೆಯಿತು ಎಂದರೆ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಒಂದು ಅಪ್ಪಣೆ 'ಹಿ ಈಸ್ ನೇಮ್ಡ್ ಬೈ ಪರ್ಸನ್' ರೂಲ್ 309ರ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜರ ಹೆಸರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಅನ್ನತಕ್ಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರು. ಅದಾದನಂತರ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಎದ್ದು ನಾನು ರೂಲ್ 309ರ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜರನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಿಂದ ಇನ್ನುಳಿದ ದಿನಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಕೂಡದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಸಸ್‌ಪೆನ್‌ಷನ್ ಮೋಷನ್ನನ್ನು ಮೂವ್ ಮಾಡಿದರು, ಅದನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಭೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟರು. ಕೆಲವು ಜನ ಪಾಸ್ ಆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು, ಪಾಸ್ ಆಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜನ ಸದಸ್ಯರು ನಾವು ಡಿವಿಜನ್ ಕೇಳಿದೆವು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಆಗಲೂ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್ ರೈಸ್ ಮಾಡಿದೆ, ಅದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಏನೆಂದರೆ ಇವತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆ. ನಾನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರ ನನಗೆ ಉಂಟೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ? ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಬೇಕೆಂದಾಗ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೋ? ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಎದ್ದು ನಾನು ರೂಲ್ 309ರ ಪ್ರಕಾರ ಇಂಥವರ ಮೇಲೆ ಸಸ್‌ಪೆನ್‌ಷನ್ ರೆಸಲ್ಯೂಷನ್ ಮೂವ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಓಟಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಮೆಜಾರಿಟಿ ತೀರ್ಮಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರೂ ಸಹಿತ ಈ ಸಭೆಯಿಂದ ಸಸ್‌ಪೆಂಡ್ ಆಗಬಹುದು. ನಾಳೆ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ರೂಲಿಂಗ್ ಕೊಡುವ ಮುನ್ನ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ರೂಲ್ 309ನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ :

> "The Speaker may, if he deems it necessary, name a member who disregards the authority of the Chair or abuses the rules of Assembly by persistently and wilfully obstructing the business thereof.
>
> (2) If a member is so named by the Speaker, he shall forthwith put the question that the member (naming him) be suspended from the service of the Assembly during the remainder of the session (or such part thereof as the Speaker may specify in the question "

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I have understood the point. Under Rule 309, there is no provision to move the motion. There are a number of rulings on this point. Rules 301 and 309 may be read together. Then the hon. Member will understand that there is no force in his argument. The hon. Member should not presuppose that the Speaker has not followed the procedure.

Sri M. NAGAPPA.—That is not my argument. The Chief Minister has no right to move a motion. Only the hon. Speaker can move a resolution. Let me explain it. ಹೀಗೆ ನಾವು ರೂಲ್ 309 ಕ್ಲಾಜ್ (1) ಮತ್ತು (2)ನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣತಕ್ಕ ಪ್ರಥಮ ಹೆಜ್ಜೆಯೆಂದರೆ—ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಗಲಭೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಹೇಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅವರು ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ನಂತರ ಅದೇ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಬೇಕು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರ ಈ ಸಭೆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಭೆಯು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತದೋ ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಸದಸ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಭೆ ಅವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ

(M. NAGAPPA)

ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅವರಿನ್ನೂ ಎರಡನೇ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಎದ್ದುನಿಂತು ಮಾನ್ಯ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರನ್ನು ಈ ಸಭೆಯು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಸಸ್‌ಪೆಂಡ್ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಬಿಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಈ ಸಭೆಗಿದೆ. ಅಂಥ ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸೂಚಿಸಿ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಭೆ ತೀರ್ಮಾನ ಯಾವರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಂತೆ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ವಿನಾ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ರೂಲ್ 309ರ ಪ್ರಕಾರ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸು ವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಯಾರಿಗೆ ಅಂಥ ಒಂದು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವರು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ಆ ಮೋಷನ್ ಪಾಸಾಗಿದೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಇಲ್ಲೀಗಲ್. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನಿನ ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೋಷನ್ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೊ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥಾ ಮೋಷನ್ ಅನ್ನು ಪಾಸುಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಒಂದು ಅಕ್ರಮ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳರವರನ್ನು ಹೊರಗೆಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕ ಕ್ರಮ ಅಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ನಾಗಪ್ಪ,—ನಾನು ಕೆಲವು ಡಿಸಿಷನ್‌ಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಈಗ ತಾವು ಮೆರಿಟ್ ಮೇಲೆ ಡಿಸ್‌ಕಸ್ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ನಾಗಪ್ಪ.—ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ತಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಿ ಕೇಳಿ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ತಾವು ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಸಾಕೆಂದು ಹೇಳಿದವರು ಇನ್ನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೀರಿ.

Sri M. NAGAPPA.—Please hear me fully, Sir.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ.—ನಾನು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ನಾಗಪ್ಪನವರಿಬ್ಬರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೋಟೀಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ನಾಗಪ್ಪನವರು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ತಾವು ಕೇಳಲೇಬೇಕು.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಅವರೇನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

Sri S BANGARAPPA.—Yesterday I had sent a letter. Why the Chair pre-supposes everything ? One ruling may be there in support of that. There may be some more rulings on some other occasions in favour of our s and.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಈ ಸ್ಟೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮೆರಿಟ್ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎಂ.ನಾಗಪ್ಪ.—ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. 1960 ರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಮುಂದಿತ್ತು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮ್ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಸಭೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಪ್ರೊಸೀಡಿಂಗ್ಸ್ ನಡೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ—ಲೋಕಸಭಾ ಡಿಬೇಟ್ ತಾ. 9-2-1960.

4-00 P.M.

Columns 107; dated 10-2-1960. Column 310,332.

ಇವೆರಡನ್ನೂ ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರು. ಅದು ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ರೆಸಿಂಡ್ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸೌಜನ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಕರಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಸಹ ಅಂತಹ ಸೌಜನ್ಯತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಲ್ಲೀಗಲ್ಲಾಗಿ ನೀವು ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದರೆ ನಾಳೆ ಆ ರೂಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರಿಗೆ ರೈಟ್ಸ್ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೀರಾ ? ಈ ಸಭೆಯು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಸೌಜನ್ಯತೆ ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ? ಈ ವಿಷಯ ಬಂದ ನಂತರ ಲೋಕಸಭೆಯು ರೂಲ್ಸನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮೋಷನ್ ಬರಬೇಕೆಂದು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತರಹ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆ್ಯಡ್ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಮೋಷನ್ ತರುತ್ತಾರೆ. ಆ ರೀತಿ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅವರು ಮೋಷನ್ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ರೂಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ರೂಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಲೀಡರ್ ಆಫ್‌ದಿ ಹೌಸ್ ಮೋಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. 308 ಮತ್ತು 309 ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಷನ್ ತರಬಹುದು. ಆದರೆ 301 ರೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೋಷನ್ ಎಂಬ ಪದ ಇಲ್ಲ, ಕೊಶ್ಚನ್ ಎಂದು ಇದೆ.

MR. DEPUTY SPEAKER.—I will read Rule 301 for the information of the House :

> "A matter requiring the decision of the Assembly shall be deecided by means of a question put by the Speaker on a motion made by a member."

SRI M. NAGAPPA.—Without resorting to Rule 301, it must be done. Rule 309 is silent about 'motion'. The word 'motion' is not found in Rule 309; only the word "question" is found. When the word 'motion' is not there, how can a 'motion' be moved ?

MR. DEPUTY SPEAKER.—Rule 309 may be read along with Rule 301.

SRI M. NAGAPPA.—The question is put by the Chair. When there is no particular provision, we have to resort to general provision. When there is a special provision, why should we go to Rule 301 ?

SRI K. H. PATIL.—The elucidation is very interesting. The decision we take now becomes a precedent for all the years to come. Even if we spend three days over Sri Nagappa's arguments, it will be a very valuable contribution to the debate. There is no harm in giving him even three days. Let us hear him fully.

SRI D. B. KALMANKAR (Aland).—It is a very crucial and important point.

MR. DEPUTY SPEAKER.—I am convinced about it. Even in 1963, such an incident took place in Lok Sabha when the Speaker suspended a Member. Afterwards some members raised objection. Thereafter a motion was moved.

SRI M. NAGAPPA.—Later the member was recalled.

MR. DEPUTY SPEAKER.—The ruling of the Lok Sabha should satisfy Sri Nagappa.

SRI M. NAGAPPA.—I have read it and after reading it, I am referring to this matter. Subject to correction, I say that Sri V. P. Naik moved a motion in the Maharashtra Assembly for the suspension of Sri Date but later on it was decided by the Chair that the procedure

(SRI M. NAGAPPA)

was wrong and that he should not have moved a motion. Now here also we have analogous position. Unless we amend our Rules a motion cannot be moved in this connection.

MR. DEPUTY SPEAKER.—We follow the procedure laid down in May's Parliamentary Practice which is generally followed by the Mother of Parliaments and other Legislatures.

SRI M. NAGAPPA.—Yes, it is to be followed when rules are not there. When there are rules specifically framed the other authorities cease to operate. In support of it, I quote from Article 194 which in substance says that where there are no rules, the Mother of Parliament rules and precedents set up by the Parliament are applicable. I am now reading sub-article (3) :

> " In other respects, the powers, privileges and immunities of a House of the Legislature of a State and of the members and the committees of a House of such Legislature, shall be such as may from time to time be defined by the Legislature by law, and until, so defined, shall be those of the House of Commons of the Parliament of the United Kingdom, and of its members and committees, at the commencement of this Constitution."

When we have defined our law by rules and when we have legislated our rules, the precedents decided by the United Kingdom cease to operate. Therefore, we need not look into May's Parliamentary Procedure. If our rules are silent about that particular matter, then only we are entitled to look into those proceedings because Art. 194 gives sanctity to those precedents. When we have our own special rule and procedure having the sanction of the House, these rules will prevail over precedents set up by the House of Commons. We need not consider those precedents now.

Under Rules 308 and 309, the Hon. Leader of the House has no business to move a motion. If on such a motion a member is suspended, it is open to be challenged in a court of law. Therefore, the Hon. Chair will do well to reconsider its order. The Chair may rescind the order of suspension and the hon. Member may be recalled to the House. The Lok Sabha Rules have also been amended and the Secretariat should give the latest information about that. I once again hold that yesterday's decision is illegal and ineffective and it cannot be implemented. It was well within the Speaker's right to put a question for suspension; let him put it. Unless the rules are amended a motion cannot be moved for suspension. Therefore yesterday's motion moved by the Hon. Chief Minister is completely illegal and cannot be enforced. The suspension order may be withdrawn and the hon. Member permitted to attend the House.

†ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ.—ಸ್ವಾಮಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದಂತಹ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾಗಪ್ಪನವರು ರೂಲ್ ನಂ. 312ರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾನೂ ಒಂದು ಆಗ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್ ರೈಸ್ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನೆ ಈ ಸದನದ ಸದಸ್ಯರಾದಂತಹ ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರವರನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದಿನ ಸಭೆಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸದೆ ಇರುವಂತೆ ಸಸ್ಪೆನ್‌ಷನ್ ಆರ್ಡರನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ರೂಲ್ 309ರ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನೆ ನಾವು ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಎದ್ದು ವಿರೋಧ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದಂತಹ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆ. ಎಚ್. ಪಾಟೀಲರು, ಡಿವಿಜನ್ ಕೂಡ ಪ್ರೆಸ್ ಮಾಡಿ ಜೋರಾಗಿ ಒಂದು ಸಾರಿ ಕೂಗು ಹಾಕಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಡಿವಿಜನ್ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ, ನಾಳೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರೆಸ್ ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆಗ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದಾಯಿತು. ನಾನು ಈಗ ಎತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ರೂಲ್ 309ರ ಪ್ರಕಾರ. ಇದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಮಾನ್ಯ ನಾಗಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಅವರು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾದಂತಹ ದೋಟಿಯವರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಭೆಯ ನಾಯಕರಾದಂತಹ ವಿ. ಪಿ. ನಾಯಕರು ನಿರ್ಣಯ ತಂದವರೂ ಕೂಡ, ಅದು ಜಾರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರು. ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ರೂಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ರೂಲ್ಸ್ 'ದೇ ಆರ್ ಅನಾಲಗಸ್'. ಅದೇ ರೀತಿ ಶ್ರೀ ದೋಟಿಯವರನ್ನು ಪುನಃ ಕರೆಸಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾಗಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದರು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಥಾರಿಟಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಸೆಕ್ರೆಟೇರಿಯೇಟಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಸಿಗಬಹುದು, ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ತಮಗೆ ನಿನ್ನೆ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದಂತಹ ಸಸ್ಪೆನ್‌ಷನ್ ಆರ್ಡರನ್ನು ರದ್ದುಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರ 309ರಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಟರ್ಮಿನೇಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯ ನಂಜೇಗೌಡರು ಒಂದು ಮೋಷನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮೋಷನ್ ಅಡ್ಮಿಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಮೂವ್ ಆ ಪ್ರೊವಿಸೊ ಪ್ರಕಾರ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಾವು ಹೇಳತಕ್ಕ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ಸಸ್ಪೆನ್‌ಷನ್ ಆರ್ಡರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಕ್ರಮ ಏನು ನಿನ್ನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರು, ಅದು ರೂಲ್ ಪ್ರಕಾರ ಇದೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು. ನಮ್ಮ ವಾದದ ಪ್ರಕಾರ ನೀವು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ರೂಲ್ 301ರಲ್ಲಿ:

> "A matter requiring the decision of the Assembly shall be decided by means of a question put by the Speaker on a motion made by a member"

ಎಂದು ಇದೆ. ನಿನ್ನೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ಮೋಷನ್ ಮೂವ್ ಮಾಡಿದ್ದು ರೂಲ್ 309ರ ಪ್ರಕಾರ ಎಂದು ರೆಫರ್ ಮಾಡಿದ್ದರು. "ಈಗ ಮೂವಿಂಗ್ ದಿ ಮೋಷನ್" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೂವ್ ಮಾಡಿದರು. 309ರ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಪ್ರೊವಿಜನ್ ಇದೆ, ಅದು ಮೂವ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಮೋಷನ್ ಇಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅದನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಹಾಕಬಹುದು ? ಆದರೆ ರೂಲ್ಸ್ 309ರ ಜುರಿಸ್‌ಡಿಕ್ಷನ್ ಪ್ರಕಾರ, ಟರ್ಮಿನೇಟ್ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಮೋಷನ್ ಬೇಕು. ನಿನ್ನೆ ಮೋಷನ್ ಲೀಡರ್ ಆಫ್ ದಿ ಹೌಸ್ ಮೂವ್ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ, ನಾನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆಂದು ಕೂಡ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸಭಾನಾಯಕರು ಮೋಷನ್ ಓದಿದ ತಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕದ ಪ್ರಕಾರ "now I will put the question to the House" ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿಲ್ಲ. "The motion is" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು 'ಕ್ವೆಶ್ಚನ್' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಮೋಷನ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಆ ಮೋಷನ್ ಎಂಬುದೂ ಅದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರೂಲ್ 309 ಅಪ್ಲೈ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲೋಕಸಭೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ನಾಗಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಪೀಕರ್ಸ್ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಲೀಡರ್ ಆಫ್ ದಿ ಹೌಸ್ ಮೋಷನ್ ಮೂವ್ ಮಾಡುವುದು, ಆ ಮಾತು ಒಪ್ಪೋಣ. ಆದರೆ ಆ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರತಕ್ಕ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಈ ರೂಲ್ಸ್ ಬುಕ್ಕಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಜಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರೂಲ್ಸ್ 309ರ ಪ್ರಕಾರ ಮೋಷನ್ ತಂದಾಗ the procedure adopted by the Speaker yesterday in proposing suspension order against the member is not in accordance with the spirit and letter of rule 309. ನಿನ್ನೆ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರವರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿದ

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ)

ಮೆರಿಟ್ ಮೇಲೆ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಪುನಃ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾಳೆ "ಎನಿ ನಂಬರ್ ಆಫ್ ಮೋಷನ್ಸ್" ಮೂವ್ ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಇಲ್ಲ, ಡಿಸ್ಕಶನ್ಸ್ ಇಲ್ಲ, ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಮೋಷನ್ಸ್ ಮೂವ್ ಮಾಡಲ್ಪಡಬಹುದು. ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಕೇವಲ ಅದು ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು ಎಂದು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥಾ ಒಂದು ಮೋಷನ್ ಅನ್ನು ಈ ಸಭಾನಾಯಕರೇ ಮೂವ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಧಿಕಾರ ಇದ್ದರೆ ಉಳಿದವರು ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಮೂವ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅದು ಅಪಾಯ ಕಾರಿಯಾದಂಥಾದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೋಷನ್ ಅನ್ನು ಮೂವ್ ಮಾಡಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ಕಡೆಯುವರು 'ಏ' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ರೀತಿಯಿಂದ ಮೋಷನ್ ಪಾಸಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕೊಟ್ಟಂಥ ರೂಲಿಂಗ್ ಏನಿದೆ ಅದು ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರೂಲ್ ನಂಬರ್ 301ಕ್ಕೂ ವಿರೋಧವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದಂಥಾದ್ದು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇವೊತ್ತು ಆ ಕಡೆಯವರು 'ಏ' ಎನ್ನುವವರು ಜಾಸ್ತಿ ಇರಬಹುದು. ನಾಳೆ ಈ ಕಡೆಯವರು 'ಏ' ಎನ್ನುವವರು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನಿನ್ನೆ ಕೊಟ್ಟಂಥ ರೂಲಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡುವಂತಹ ಆರ್ಡರ್ ಪಾಸು ಮಾಡಿದ್ದು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ; ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಸಭೆಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

†Sri M. S. KRISHNAN (Malleswaram).—Sir, in addition to what Sri Nagappa and Sri Bangarappa have said, I want to make a few observations. Under the Rules of Procedure the Speaker had no right to accept the motion of the Leader of the House. As was explained by my Hon. Friend Sri Bangarappa rule 301 make this position very clear. Besides I shall also quote a precedent from Lok Sabha. Under the Rules of Procedure of Lok Sabha, a motion can be moved and after a motion is moved, it is put to the House and then carried. Here even that right is not given to the members. In the Lok Sabha despite the right having been exericsed by the members of the Lok Sabha in suspending Sri H. V. Kamath for one week, later on it was reconsidered by the Speaker and on a motion moved by a member of the Opposition that decision was rescinded. I am quoting from the proceedings of Lok Sabha dated 30th August 1955. Though the suspension order passed yesterday was not in order, under proviso to rule 309 it can be terminated even without our moving a motion. But we have given notice of a motion and it will come up tomorrow. In view of the fact that the suspension orders was illegally and improperly passed and in view of the particular instance I have quoted, we have got a right to see that it is rescinded in the interest of the decorum and decency of this House and in the interest of the proper functioning of democracy.

†Sri H. N. NANJE GOWDA.—Sir, I beg to differ from the view experessed by the hon. Member Sri Nagappa. His view does not seem to be correct according to the ru es. His view is that any member may name any other member and such a motion may be moved to remove any member. No member can move for suspension until the Speaker has

exhausted the powers conferred on him under rules 308 and 309 (1). I think my hon. Friend Sri Nagappa is not correct and I request him to withdraw his objection.

† Sri D. B. KALMANKAR.—Sir, what my hon. Friend Sri Nanje Gowda has said is not correct. Withdrawal of suspension order passed on a member, is governed by rule 309. The question involved here is suspension of a member. My submission is that rule 301 also will not come into play because whatever is required to be done is to be done only by the Speaker, and not at the instance of any other member of the House. He has simply to put the question. My submission is that what Sri Nanje Gowda presumes that putting of a question means it has to be through a motion is not correct. The motion moved by the Chief Minister yesterday is not in order and the action taken on that motion is also not proper. In view of the illegality of the proceedings of yesterday, I submit that the Speaker may take action *suo motu* in the interest of proper functioning of the House and in the interest of maintaining the decorum and decency of the House and take the hon. Member Sri Vatal Nagaraj back to the House.

Sri B. B. SAYANAK (Belgaum).—Mr. Deputy Speaker, Sir, yesterday......

Sri K. PUTTASWAMY.—Sir, I do not know under what provision all this discussion goes on ? Will you kindly enlighten me ?

4-30 P.M.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—The Hon. Members Sri Nagappa and Sri Bangarappa have sent notices. They have raised objection that the Speaker did not act properly yesterday under rule 309.

Sri M. NAGAPPA.—Can a matter raised under rule 312 be subject to a ruling ?

Mr. SPEAKER.—Yes. That is why I am giving a ruling.

The hon. Members Sri Nagappa and Sri Bangarappa have questioned the action taken by the Speaker yesterday.

Sri M. NAGAPPA.—I have not said that the action taken by the Speaker is wrong ; what I have said is that the action taken by the Leader of the House is wrong.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—The procedure which was adopted yesterday, was in accordance with the rules. There are a number of previous rulings on this. I have referred to a precedent of our Assembly in 1965. When the hon. member Sri S. Gopal Gowda was to be suspended, a motion was moved and that motion was adopted. There are a number of other rulings also.

Sri M. NAGAPPA.—Then no objection was raised and so no decision was taken.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—Rule 301 says that a matter requiring a decision of the Assembly shall be decided by means of a question put by the Speaker on a motion made by a member. If the hon. Member reads rule 309 along with rule 301 the matter will be very clear and so the procedure followed yesterday was quite correct and there is nothing wrong in it. I disallow the notice sent by the hon. members Sri Nagappa and Sri Bangarappa.

Mysore Compulsory Primary Education (Amendment and Miscelleneour Provisions) Bill 1969

(i) Motion to consider

(ii) Motion to circulate to elicit opinion, and

(iii) Statutory Resolution

(Debate continued)

† ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಲ್. ಶಿವಪ್ಪ (ತಿಪಟೂರು).—ಸ್ವಾಮಿ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಮೈಸೂರು ಕಂಪಲ್‌ಸರಿ ಪ್ರೈಮರಿ ಎಜುಕೇಷನ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಿಲ್ ಏನಿದೆ ಅದನ್ನು ತಂದಿರತಕ್ಕಂಥ ಉದ್ದೇಶ ಆದರೂ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 46 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಈಗ ಮತ್ತೆ ಇದೇ ಇಲಾಖೆಗೆ ಮುಂದಿನ 5 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 25 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಆದರೂ ಕೂಡ ಈಗ ಶಿಕ್ಷಣ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹಣ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಳಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೀನಿಯಾರಿಟಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬಹುದು. ನಾನೂ ಕೂಡ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಮತ್ತೆ ಭೂಕಂದಾಯದ ಮೇಲೆ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಶಿಕ್ಷಣ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇವತ್ತಿನದಿವಸ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾನೂನಿನೊಳಗೆ ಇದೆಯೇ ಹೊರತು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಅದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಗರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸೆನ್ಸಸ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗರು ಶಾಲೆಗೆ ಬರದೇ ಇದ್ದಾಗ ಆ ಹುಡುಗರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಸಹ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗರು ಶಾಲೆಗೆ ಬರಲಿ, ಬಿಡಲಿ ಅಟೆಂಡೆನ್ಸ್ ಮಾತ್ರ ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ವಿನಃ ಅದು ಕಾರ್ಯತಃ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಇವತ್ತಿನದಿವಸ ಬಹಳವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ರೇಂಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಸ್ಕೂಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಸ್ಕೂಲ್ಸ್ ಜೊತೆಗೆ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಆಫೀಸರ್ ಬೇರೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಒಂದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರುಗಳೇ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಗ್ರ್ಯಾಂಟ್ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಅನೇಕ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನಾಹುತ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 46 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರ